ISSN 2521-6392

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

MODERN ECONOMICS

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ФАХОВЕ
ВИДАННЯ З ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

#21 (2020)
Червень 2020

DOI: HTTPS://DOI.ORG/10.31521/MODECON

МИКОЛАЇВ | 2020

https://modecon.mnau.edu.ua

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Modern Economics

Електронне наукове фахове видання з економічних наук

ISSN 2521-6392
DOI: https://doi.org/10.31521/modecon

Виходить 6 разів на рік

№ 21 (2020)
Червень 2020

Миколаїв
2020

Засновник: Миколаївський національний аграрний університет.

Головний редактор: СІРЕНКО Н. М. – д-р екон. наук, професор.

Заступник головного редактора: ЧЕРВЕН І. І. – д-р екон. наук, професор.

Відповідальний секретар: ПОЛТОРАК А. С. – канд. екон. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

НОВІКОВ О. Є. – д-р екон. наук, професор; ПОТРИВАЄВА Н. В. – д-р екон. наук, професор; ВИШНЕВСЬКА О. М. – д-р екон. наук, професор; БАНЄВА І. О. – д-р екон. наук, професор; БАРАНОВА В. Г. – д-р екон. наук, професор; ГАВРИШ В. І. – д-р екон. наук, професор; ГАРКУША О. М. – д-р екон. наук, професор; ГОНЧАРЕНКО І. В. – д-р екон. наук, професор; ГУДЗИНСЬКИЙ О. Д. – д-р екон. наук, професор; ДУБІНІНА М. В. – д-р екон. наук, професор; ЄРМАКОВ О. Ю. – д-р екон. наук, професор; ІРТИЩЕВА І. О. – д-р екон. наук, професор; КІЩАК І. Т. – д-р екон. наук, професор; КОТИКОВА О. І. – д-р екон. наук, професор; КЛЮЧНИК А. В. – д-р екон. наук, професор; КСЬОНЖИК І. В. – д-р екон. наук, доцент; ЛУНКІНА Т. І. – д-р екон. наук, доцент; ПОГРІЩУК Б. В. – д-р екон. наук, професор; САХАЦЬКИЙ М. П. – д-р екон. наук, професор; УШКАРЕНКО Ю. В. – д-р екон. наук, професор; ШЕБАНІНА О. В. – д-р екон. наук, професор; ЯЦЕНКО В. М. – д-р екон. наук, професор; БАБЕНКО М. Д. – канд. екон. наук, доцент; БАРИШЕВСЬКА І. В. – канд. екон. наук, доцент; БУРКОВСЬКА А. В. – канд. екон. наук, доцент; КЛОЧАН В. П. – канд. екон. наук, доцент; КОЗАЧЕНКО Л. А. – канд. екон. наук, доцент; КУЗЬОМА В. В. – канд. екон. наук, доцент; МЕЛЬНИК О. І. – канд. екон. наук, доцент; СИРЦЕВА С. В. – канд. екон. наук, доцент; ЧЕБАН Ю. Ю. – канд. екон. наук, доцент; ШИШПАНОВА Н. О. – канд. екон. наук; АСТАФ'ЄВА В. О. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Білорусь); БУРДІНА М. – канд. екон. наук, доцент (США); НОР С. М. – канд. екон. наук (Малайзія); МАМРАЄВА Д. Г. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Казахстан); КАРУЗО Д. – канд. екон. наук (Італія); САНДАЛ Я.-У. – д-р екон. наук, професор (Норвегія).

Електронне наукове видання «Modern Economics» входить до списку електронних періодичних видань, що включені до **Категорії Б** переліку наукових **фахових** видань України (галузь: економічні науки), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.11.2018 р. № 1218).

У 2017 році Міжнародний Центр періодичних видань (ISSN International Centre, Париж) включив Електронне наукове видання «Modern Economics» до міжнародного реєстру періодичних засобів масової інформації і надав йому числовий код міжнародної ідентифікації: **ISSN 2521-6392** (Online).

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет вченою радою Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 10 від 30 червня 2020 р.).

Виходить 6 разів на рік.
Посилання на видання обов'язкові.
Точка зору редакційної колегії не завжди збігається з позицією авторів.
Адреса редакції: 54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,
Миколаївський національний аграрний університет
тел.: +380 (512) 58-03-25
https://modecon.mnau.edu.ua
DOI: https://doi.org/10.31521/modecon
e-mail: modecon@mnau.edu.ua

Modern Economics №21 (2020)
Електронне наукове фахове видання

З М І С Т

Алексін Г. О.
Сутність фінансової стратегії підприємств та її складові 6
Анггераіні Е., Вах'юді Т., Юснаіні
Фактори впливу на розкриття інформації про навколишнє середовище в текстильних та швейних компаніях 13
Будник Л. А., Блажей І. О.
Зовнішній та внутрішній маркетинг компанії з забезпечення інформаційної безпеки 19
Борейко Н. М., Параниця С. П.
Забезпечення митної безпеки в діяльності митних органів 24
Василик А. В., Вонберг Т. В., Дорош М. О.
Фактори та заходи забезпечення задоволеності працею в сучасних умовах 30
Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В.
Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства 37
Глухова В. І., Гомулко Н. В.
Комунальний кредит як джерело фінансового забезпечення розвитку територіальних громад 45
Головко О. Г., Губарєв О. О., Пономарьова А. Ю.
Удосконалення управління кредитоспроможністю підприємств 52
Гончар К. О.
Нормативно-правова база з управління операційним ризиком банку 59
Горобченко О. А., Олійник Т. Г., Гапоненко М. С.
Фермерство України: тенденції та перспективи розвитку 66
Грибова Д. В.
Сучасні особливості функціонування сфери туризму в Україні 72
Гуцаленко Л. В., Палагута Н. С.
Облікові функції у формуванні якості органічної продукції 77
Дуднєва Ю. Е., Обидєннова Т. С., Васильєва М. О.
Особливості менеджменту некомерційних організацій 84
Жихарєва В. В., Власенко О. С., Соколова М. С.
Принципи інноваційного управління людськими ресурсами 89
Захарченко Н. В., Нікола С. О., Вольневич Ю. С.
Перспективи впровадження інноваційної технології Ripple у фінансових установах 95
Іваненко Т. Я., Крилова І. Г.
Стан та перспективи розвитку молочного скотарства 101
Ключник А. В., Кормишкін Ю. А., Гусенко А. А., Галунець Н. І.
Зарубіжний досвід правового забезпечення етики поведінки державних службовців 108
Коваленко В. В.
Маркетингові банківські комунікації в умовах цифровізації економіки України ... 115

Костюченко В. М., Малиновська А. М., Мамонова А. В.
Облік криптовалют за міжнародними стандартами 122
Ласукова А. С., Темченко О. П.
Вітчизняний досвід відновлення довіри до фінансового сектору країни: огляд основних інструментів 129
Мельник Ю. В., Мякуш О. М.
Сучасні тенденції електронної торгівлі на міжнародному ринку хендмейд-продукції 134
Мордань Є. Ю., Сайко А. А., Темченко О. П.
Інвестиції у сферу освіти України: особливості, тенденції та проблеми 141
Мульска О. П., Бараняк І. Є.
Демографічні та соціально-економічні ефекти посилення зовнішньої міграційної активності населення України 149
Новікова О. С.
Принципи та пріоритети управління трудовим потенціалом на підприємстві 155
Овчарова Н. В., Кравченко О. В., Устик Є. С.
Транспортні витрати торговельного підприємства: особливості обліку 160
Огієнко М. М., Огієнко А. В., Бурцев О. В.
Теоретичні підходи до вивчення особливостей організаційно-економічного механізму розвитку туристично-рекреаційного потенціалу 166
Праместі Н., Вах'юді Т., Юснаіні
Розкриття інформації про корпоративну соціальну відповідальність у компаніях 173
Рулікова Н. С., Мироненко І. Є., Швець Є. С.
Особливості проєктного управління процесами інноваційного розвитку конкурентоздатного промислового підприємства 181
Савіцька С. І., Фугело П. М.
Аналіз впливу пандемії коронавірусу на надходження до державного бюджету України 187
Свистун Л. А., Нечухран К. О., Шустваль Д. О.
Теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці 192
Сіренко Н. М., Мікуляк К. А., Олейніченко К. О.
Стан та тенденції розвитку аграрних розписок в аграрному секторі економіки України 199
Танасійчук А. М., Яцюк І. М., Бунько А.-П. О.
Маркетингове дослідження ринку волоських горіхів в Україні 204
Тарасевич Н. В.
Актуальні аспекти формування системи ризик-менеджменту в банках України ... 213
Тимощик Л. П.
Загальнотеоретичні підходи до підвищення ефективності управління власністю територіальної громади як запоруки її економічного розвитку 219
Федорова Н. Є., Мельник О. В.
Зовнішня трудова еміграція з України: причини, масштаби, наслідки 224
Цалан М. І.
Процеси кластеризації у країнах Європи 230
Шевчук С. В.
Підходи до оцінювання відповідності облікової політики компанії встановленим параметрам 236
Ягодзінська А. С.
Продуктивність сільського господарства у розрізі галузей України 242

УДК 342.347.152.18 **DOI**: https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-04

Борейко Н. М., кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу розвитку податкового та митного аудиту, Науково-дослідний інститут фіскальної політики, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ORCID ID: 0000-0001-5808-4823
e-mail: boreyko.nat@gmail.com

Параниця С. П., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

ORCID ID: 0000-0001-7907-1220
e-mail: paranytsya@ukr.net

Забезпечення митної безпеки в діяльності митних органів

Анотація. *Одним з аспектів забезпечення митної безпеки держави є створення ефективної системи управління цим процесом. У статті приділено увагу проблематиці розвитку й удосконалення забезпечення митної безпеки в Україні. Проаналізовано основні проблеми модернізації вітчизняної митної системи, проведена оцінка діяльності митних органів України, а також розглянуто основні моделі митної діяльності в сучасному світі. Досліджено динаміку надходження податкових та митних платежів, що сприяє створенню умов для залучення інвестицій в економіку та забезпечення митної безпеки. Особливу увагу приділено можливостям застосування зарубіжного досвіду митної безпеки в контексті проведених реформ системи митного адміністрування в Україні з метою посилення національної безпеки держави. Авторами акцентовано увагу, що порушення митних правил є не лише загрозою для митної безпеки держави, але негативно відображається на міжнародному співробітництві.*

Ключові слова: *митна безпека держави; митне адміністрування; стандарти; ефективність; принцип «єдиного вікна»; єдиний митний простір; єдиний економічний простір; економічна інтеграція.*

Boreiko Nataliia, Candidate of Sciences (Economics), Senior Researcher of the Department of Tax and Customs Audit Development, Research Institute of Fiscal Policy, University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Paranytsia Serhii, Candidate of Law, Associate Professor, Professor of the Department of Specialty and Professional Training, University of State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Ensuring Customs Security in the Activities of Customs Authorities

Abstract. Introduction. *One of the aspects of ensuring the customs security of the state is to create an effective management system for this process. The article analyzes the main problems of modernization of the domestic customs system, assesses the activities of customs security of Ukraine, as well as considers the main models of customs activities in the modern world. Particular attention is paid to the possibilities of applying foreign experience in Ukraine in the context of the reforms of the customs administration system. The essence of such concepts as customs security of the state of Ukraine is defined.*

Purpose. *Expanding cooperation with international economic and financial institutions, common interests of Ukraine and other states in solving many problems in the field of international security, including countering the proliferation of weapons of mass destruction, combating international terrorism and drug trafficking, acute environmental problems, including in the field of nuclear and radiation safety, led to the emergence of new tasks, in the solution of which the customs authorities of Ukraine should participate and which determine their further institutional development. round.*

Conclusions. *Based on the above, it can be stated that modern realities dictate the need to concentrate the efforts of customs authorities to prevent and detect violations of customs legislation of economic orientation, careful analysis of the causes and conditions of their implementation, taking appropriate legal, organizational, logistical and financial measures, aimed at decriminalizing foreign economic activity.*

An important area is the implementation of measures that will include customs statistics in a single state information and statistical resource of Ukraine. Within the specified directions of development of customs bodies of Ukraine it is necessary to carry out division of work with document circulation and with a commodity flow proceeding from the international practice, in combination with the preliminary informing and electronic declaration which should provide acceleration of customs procedures, and also to provide control over the information on goods. volume.

The high level of quality of these customs procedures will be ensured through the application of a quality management system for each individual customs transaction. Comprehensive implementation of the proposed areas of development of customs authorities of Ukraine will form a modern system of ensuring the interests of the state in the field of customs, to effectively combat threats to national security, solve socio-economic problems, create favorable conditions for trade communities, individuals and legal entities.

Стаття надійшла до редакції: 08.05.2020
Received: 08 May 2020

Results. *When developing the customs authorities of Ukraine, taking into account economic transformations and international regulatory practice in the field of customs, it is necessary to take into account the peculiarities of Ukraine's location - a significant length of the state border, as well as its lack of technical equipment at checkpoints, the need for cooperation in border states directly bordering Ukraine.*

Keywords: *customs security of the state; customs administration; standard; efficiency; the principle of "single window"; single customs spac;, single economic spac;, economic integration.*

JEL Classification*: C51, L20, M20.*

Постановка проблеми. Розширення співпраці з міжнародними економічними та фінансовими інститутами, спільність інтересів України та інших держав при вирішенні багатьох проблем у галузі міжнародної безпеки, у тому числі у сфері протидії поширенню зброї масового знищення, боротьби з міжнародним тероризмом і торгівлею наркотиками, гострих екологічних проблем, зокрема проблем в частині забезпечення ядерної та радіаційної безпеки, зумовили появу нових завдань, у вирішенні яких повинні брати участь митні органи України і які зумовлюють їх подальший інституційний розвиток.

Згідно з ч. 2 статті 6 Митного кодексу України «митна безпека – це стан захищеності митних інтересів України» [1].

Розвиток митних органів України має здійснюватися з урахуванням економічних перетворень та міжнародної практики регулювання в галузі митної справи, зокрема забезпечення митної безпеки. При цьому необхідно враховувати особливості розташування України – значну протяжність державного кордону, а також її недостатнє технічне оснащення в пунктах пропуску, необхідність організації співробітництва в прикордонно-митній сфері з державами, що безпосередньо межують з Україною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Забезпечення національної безпеки та механізм її реалізації ґрунтується на міцному фундаменті як загальнотеоретичних, так і галузевих досліджень забезпечення митної безпеки. Від національних норм залучення митних органів для захисту забезпечення митної безпеки залежить, зокрема, рівень впливу держави на обсяги надходження митних платежів до державного бюджету України. Питанням дослідження митної безпеки присвячені праці вчених-економістів І. Бережнюк, І. Новосад, П. Пашка, С. Шечук, вчених-правників В. Білоус, В. Настюка та інших.

Попри детальну розробленість окремих аспектів митної безпеки, а також розмаїття наукових досліджень, недостатньо ефективно реалізується потенціал митного адміністрування. Сукупність засобів і методів забезпечення митної безпеки досягається за рахунок дотримання митного законодавства фізичними та юридичними особами при переміщенні ними товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Гострою проблемою в діяльності митних органів залишається питання захищеності національних інтересів України через заниження митної вартості товарів та їх недостовірне декларування учасниками зовнішньоторговельної діяльності, а це приводить до порушення митної безпеки.

Формування цілей дослідження. Метою дослідження є аналіз вітчизняної практики діяльності митних органів щодо надходжень митних платежів до державного бюджету та розробка заходів забезпечення митної безпеки з урахуванням світового досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для України на сучасному етапі економічного розвитку, надзвичайно актуальним є питанням вжиття заходів щодо забезпечення митної безпеки. Суть її виражається в розробці єдиної системи узгоджених економічних, політичних, організаційних та правових заходів для вільного переміщення товарів, а також транспортних засобів через митний кордон держави.

Відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови слово «забезпечити» означає створити надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось; захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [2, с. 281].

Ігонін Р. та Вікторчук М. зауважують, що: «визначення терміна «забезпечення» набуло юридичного змісту завдяки його використанню в таких міжнародно-правових актах, як Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Загальна декларація прав людини (преамбула)» [3, с. 71].

Поняття «забезпечення митної безпеки» необхідно розглядати в аспектах створеної системи захищеності національних і митних інтересів держави, а також можливості та здатності за допомогою створених системних принципів забезпечити протидію можливим небезпекам у митній галузі створення потенційних або реальних загроз національним інтересам, нейтралізація яких входить до компетенції митних органів» створення потенційних або реальних загроз національним інтересам, нейтралізація яких входить до компетенції митних органів» [4, с. 209].

Нині від митних адміністрацій очікується максимальне сприяння у здійснені зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД), водночас гарантуючи, що міжнародний рух товарів, засобів транспорту, багажу та інших товарів, які переносяться людьми, контролюються належним чином. Рівень ризику визначається в контексті національного і міжнародного набору пріоритетів для митних адміністрацій.

Новосад І. зазначає, що: «Якщо ж митна безпека держави не буде забезпечена належним чином, то це

може негативно вплинути на стан соціально-економічного розвитку країни» [5, с. 20].

Стрімкий розвиток глобалізаційних процесів та діджиталізація економіки сприяли пожвавленню ринкових відносин, активізації експортно-імпортних операцій, а також посиленню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Водночас це вимагає постійного вдосконалення пріоритетних напрямів діяльності митних органів. Осучаснення законодавчої бази з питань митної справи, вивчення позитивного світового досвіду в цій сфері, зумовлюють необхідність у посиленні митної безпеки країни, що зі свого боку сприятиме розвитку ЗЕД, зниженню проявів порушення митних правил.

Зазначимо, що порушення митних правил є не лише загрозою для митної безпеки держави, але й негативно відображаються на міжнародному співробітництві, адже, з одного боку, суб'єкти ЗЕД, активно використовуючи сучасні технічні можливості (комп'ютерні технології, інноваційні способи ведення господарської діяльності тощо), отримали можливість здійснювати зовнішньоекономічні операції на глобальному рівні, у режимі реального часу, а з іншого – ті з них, що є недобросовісними, постійно вдосконалюючи способи порушення митного законодавства, усе частіше здійснюють експортно-імпортні операції, які на перший погляд видаються законними, однак завдають шкоди економіці та сприяють збільшенню тіньового сегмента економіки [6, с. 145].

Загалом упродовж останніх років робота вітчизняних митних підрозділів значною мірою спрямовувалася на впровадження і практичне використання сучасних електронних систем в тому числі та ефективного забезпечення митної безпеки. Збирання та захист надходжень до бюджету, захист економіки, захист суспільства, збирання торговельної інформації, кваліфіковане консультування, зміцнення кордонів дає можливість підвищити забезпечення митної безпеки використовуючи інформаційно-комунікативні технології. Митні відомства світових країн США, Німеччини, Франції, Японії, Китаю, Канади та інші також активно переходять на сучасні електронні технології. Удосконалення чинного митного законодавства України та наближення його до митного законодавства Європейського Союзу, а також зменшення обсягу часу, необхідного для проходження товарів через митний кордон, оптимізацію контрольних процедур та зниження впливу людського фактора все це дозволяє збільшувати динаміку надходження митних платежів до державного бюджету України. На основі даних Міністерства фінансів України, якщо взяти аналіз з початком несприятливих умов для України слід зазначити, що розмір митних платежів до державного бюджету найбільшим був у 2015 році – 40,3 млрд грн. Нині спостерігається динаміка до збільшення митних платежів до державного бюджету України, у 2019 році 30,09 млрд грн. (2018 рік 27,08 млрд грн).

Унаслідок реалізації зазначених вище заходів митним підрозділам вдалося покращити якість організації митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон держави, удосконалити правила здійснення митних формальностей [7, с. 26].

Зазначене вище сприяє не лише розвитку міжнародних економічних відносин України з іншими країнами світу, але й успішному її залученню до глобальних та європейських економічних процесів.

З точки зору підвищення рівня забезпечення митної безпеки можна зазначити наступне: а) створення потужної інформаційної системи; б) виявлення та аналіз ризиків у міжнародному постачанні; в) співпраця з закордонними митними адміністраціями; г) розподіл ресурсів митних органів.

У цілому вважаємо, що забезпечення митної безпеки можливо порівняти з наступним визначенням: «прибутковий підхід найкраще відповідає цілям і завданням організаційних змін, оскільки він враховує інтереси інвестора, рівень ділового ризику (через ставку дисконтування) та майбутні зміни доходу та витрати. Крім того, саме такий підхід дає можливість правильно врахувати всі зміни, які плануються в процесі організаційних змін та ризиків економічної безпеки» [8, с. 94].

Особливо актуальним це є за умови, коли Україна взяла на себе значний обсяг зобов'язань, які досить важко своєчасно виконати за умови поглиблення політичної та економічної кризи всередині країни, зростання соціального напруження та існування ряду інших негативних факторів, що мають місце на сучасному етапі державотворення [9, с. 159].

Наявність указаних проблем приводить до зниження митного адміністрування, недобросовісної конкуренції, проникнення імпортних товарів неналежної якості на український ринок та інших негативних явищ. Виникає необхідність у формуванні нових підходів до митного адміністрування, які дозволять митним органам України ефективно реагувати на зміни, що відбуваються відповідно до міжнародної практики та вимог суспільства і держави щодо забезпечення митної безпеки.

Пудрик Д. в авторському визначені дефініції забезпечення митної безпеки розкриває цю категорію з різних аспектів. Під забезпеченням митної безпеки науковець розуміє: «врегульована нормами права виконавчо-розпорядча діяльність спеціально уповноважених на те суб'єктів, що реалізують державну митну політику, спрямовану на підтримання належного стану захищеності митних інтересів від будь-яких загроз, що виникають у ході здійснення державної митної справи» [10, с. 107-108].

На підтримку зазначеної тези досліджуваної проблеми варто звернутися до визначення митних інтересів, які надає С. Шевчук. Під митними інтересами

науковець розуміє: «складник національних інтересів держави, що лежить у площині різногалузевого спрямування (соціально-економічного, екологічного, політичного, правоохоронного, зовнішньоекономічного, інформаційного, культурного) та тривимірного формату взаємодії (мікро-, макрорівень та наднаціональний рівень), реалізація яких забезпечується у межах здійснення митної справи, що сприяє побудові ефективної моделі захисту митної та національної безпеки» [11, с. 47].

Досягнення зазначеної мети забезпечується шляхом вирішення наступних завдань:

1) підвищення якості митного регулювання, що сприяє створенню умов для залучення інвестицій в економіку, збільшення надходжень до бюджету держави, для захисту вітчизняних товаровиробників, охорони об'єктів інтелектуальної власності та максимального сприяння зовнішньоекономічній діяльності;

2) вдосконалення митного адміністрування, у тому числі розвитку системи управління ризику на основі здійснення митних процедур відповідно до міжнародних стандартів, що ґрунтуються на останніх досягненнях у сфері інформаційних та управлінських технологій;

3) зміцнення взаємодії із міжнародними органами та організаціями в боротьбі з тероризмом, контрабандою зброї, наркотиків і контрафактної продукції, а також при забезпеченні економічної, екологічної та радіаційної безпеки.

Відповідно, задля забезпечення економічного розвитку України основними завданнями митних підрозділів, що мають стратегічне значення для митної безпеки є:

– підвищення рівня дотримання митного законодавства України, забезпечення повноти та своєчасності сплати митних платежів;

– підвищення якості надання послуг митними органами, скорочення витрат учасників зовнішньоекономічної діяльності та держави, пов'язаних з митним оформленням та митним контролем.

Важливим також є оцінювання наповнення бюджету держави митними платежами, що характеризує ефективність роботи митних підрозділів, у тому числі забезпечення митної безпеки. Оцінювання здійснюється наступними показниками:

– частка позовів (заяв) до митних органів, за якими судами прийняті рішення не на користь митних органів, у загальній кількості позовів (заяв), розглянутих судами. Безпосередньо митницями ДФС розглянуто 39,2 тис. справ про порушення митних правил, що на 81% більше, ніж за аналогічний період 2017 року. На розгляд до суду митницями передано 6,2 тис. справ про порушення митних правил на суму 2,5 млрд грн [12];

– виконання закону про державний бюджет в частині перерахування митних платежів (табл. 1);

– частка митних платежів, перерахованих учасниками ЗЕД з порушенням встановлених нормативними документами термінів, у загальній сумі перерахованих митних платежів до державного бюджету (табл. 1).

Таблиця 1 **Динаміка надходжень податкових та митних платежів до бюджету України**

Показники	Роки							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Мито (ввізне і вивізне), млрд грн	12,99	13,27	12,61	40,3	20,37	24,54	27,08	30,09
Усього податкових надходжень, млрд грн	274,72	262,78	280,18	409,42	503,88	627,15	753,82	998,28
Абсолютний приріст мита (ввізне і вивізне), млрд грн	2,53	0,28	-0,66	27,69	-19,93	4,17	2,54	3,01
Абсолютний приріст загальної суми податкових надходжень, млрд грн	13,11	-11,94	17,4	129,24	94,46	123,27	126,67	244,46
Темп приросту мита (ввізне і вивізне), %	24,19	2,16	-4,97	219,59	-49,45	20,47	10,35	11,12
Темп приросту загальної суми податкових надходжень, %	5,01	-4,35	6,62	46,13	23,07	24,46	20,20	32,43

Джерело: побудовано авторами за даними [13]

Так, за підсумками 2018 року, митним підрозділам вдалося мобілізувати до бюджету держави митних платежів на суму понад 360 млрд грн (виконання індикативного показника забезпечено на 99,38%), що на 16,8% (або понад 53 млрд у грошовому еквіваленті) більше у порівнянні з 2017 роком [7, с. 16]. За перше півріччя 2019 року, за даними Департаменту адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання, забезпечено надходження до державного бюджету митних платежів на суму понад 180 млрд грн (виконання індикативного показника становило 95,2%) [14, с. 21].

Порівняльний аналіз даних митної статистики взаємної торгівлі оперує агрегованими (узагальненими) за кодом товарної номенклатури даними митної статистики (на рівні 6 знаків Гармонізованої системи або 8 знаків національних товарних номенклатур), без зазначення конкретних поставок, товарів або суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності. Зазначене обумовлено законодавчо закріпленою, як в Україні (ст. 11 Митного кодексу

України [1]), так і за кордоном, необхідністю забезпечення конфіденційності даних, які надаються суб'єктами підприємницької діяльності митним органам при оформленні товарів [15, с. 208].

У межах виконання Угоди про асоціацію з метою адаптації національного законодавства України до вимог ЄС у 2018 році ухвалено Дорожню карту щодо приєднання України до спільної транзитної процедури ЄС/ЄАВТ [12]. Метою цього документа є всеосяжне загальне планування необхідних кроків для застосування NCTS (New Customs Transit System – Нова система митного транзиту (комп'ютеризована митна інформаційна система, ІТ-продукт) у світлі приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту (1987 року, зі змінами). Використання NCTS на території Європейського Союзу щодо всіх операцій транзиту є обов'язковим з січня 2009 року. На сьогодні до Конвенції про процедуру спільного транзиту долучилося тридцять п'ять країн європейського регіону, серед яких країни-члени Європейського Союзу, країни-члени Європейської асоціації вільної торгівлі, Туреччина, Сербія та Македонія. На виконання положень згаданої вище Дорожньої карти Урядом держави у 2018 році досягнуто попередні домовленості з Європейським Співтовариством щодо можливості закупівлі для ДФС України програмного забезпечення «Minimum Common Core» (MCC), розробленого Єврокомісією для країн-кандидатів [16, с. 13].

Основною умовою приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту є впровадження країною-претендентом та застосування в діяльності митних органів протягом щонайменше одного року положень останньої, а також відповідного програмного продукту в межах території цієї країни [17].

Крім того, у вересні 2019 року з метою імплементації Конвенції про процедуру спільного транзиту, а також інтеграції з NCTS Урядом ухвалено Закон України від 12.09.2019 № 78-IX «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи» [18]. Введення в дію згаданого Закону, а також приєднання України до NCTS покликані створити належне правове підґрунтя для запровадження в державі європейської моделі контролю за товарами (гарантування митних платежів, пломбування), що перетинають митний кордон. Крім того, це дозволить забезпечити безпосередній доступ до інформації митних органів держав-членів Європейського Союзу, прискорити й удосконалити митні процедури, що загалом сприятиме підвищенню рівня безпеки транзитних перевезень, довіри до митних органів України, а також ефективній протидії порушенням у митній сфері та посилення митної безпеки держави.

Висновки. На підставі вищевикладеного можна констатувати, що сучасні реалії диктують необхідність концентрації зусиль митних органів щодо попередження та виявлення порушень митного законодавства економічної спрямованості, ретельного аналізу причин і умов їх здійснення, прийняття відповідних правових, організаційно-управлінських, матеріально-технічних і фінансово-економічних заходів, спрямованих на декриміналізацію зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення митної безпеки в Україні.

Отже, унаслідок проведеного аналізу літературних джерел можна констатувати, що сам термін «забезпечення митної безпеки» досить часто та активно використовується, однак його чітка дефініція не закріплена ані науково, ані законодавчо.

Важливим напрямом є проведення заходів, які дозволять включити дані митної статистики в єдиний державний інформаційно-статистичний ресурс України. У рамках забезпечення митної безпеки в Україні необхідно здійснити поділ роботи з документообігом і з товаропотоком, виходячи з міжнародної практики, у поєднанні з попереднім інформуванням і електронним декларуванням, які повинні забезпечити прискорення митних процедур, а також забезпечити контроль за інформацією про товари в необхідному і достатньому обсязі. Можливо зазначити, що забезпечення митної безпеки при здійсненні митних процедур в умовах централізованої обробки підвищить рівень кожної окремої операції і не спричинить затримок в митному оформленні. Комплексна реалізація запропонованих напрямків удосконалення діяльності митних органів України дозволить сформувати сучасну систему забезпечення митної безпеки держави у сфері митної справи, посилити протидію загрозам безпеці країни, вирішувати соціально-економічні завдання, створити сприятливі умови для діяльності торгових спільнот, фізичних і юридичних осіб.

Література:

1. Митний кодекс України станом на 02 квіт. 2020 р. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45. № 46-47. № 48. ст.552.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
3. Ігонін Р. В. Вікторчук М. В. Сутність і ознаки адміністративно-правового регулювання в адміністративному праві України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ.* 2018. № 4. С. 68-75. DOI: https://doi.org/10.32631/v.2018.4.07
4. Митна політика та митна безпека України : монографія; за заг. ред. П. В. Пашка, І. Г. Бережнюка. Хмельницький. : ПП. Мельник А. А., 2013. 338 с. (Митна справа в Україні. Том 24).
5. Новосад І. В. Роль митної безпеки в захисті національних інтересів держави. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.* 2014. № 14. С. 20-25.
6. Борейко Н. М. Протидія порушенням у митній сфері: світовий досвід та практика України. *Збірник матеріалів V науково-практичного інтернет-семінару «Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації»* (м. Ірпінь, 24 лютого – 6 березня 2020 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики. С. 145-147.

7. Звіт Державної фіскальної служби України за 2018 рік. / Державна фіскальна служба України. м. Київ. 112 с.
8. Drobyazko S., Potyshniak O., Radionova N., Paranytsia S., Nehoda Y. Security of organizational changes via operational integration: ensuring methodology. *Journal Of Security And Sustainability*. 2019. Vol. 9, Number 1 (September). P. 91-105.
9. Приймаченко Д. В. Реалізація концепції м'якого права у процесі адаптації митного законодавства України до законодавства ЄС. *Митна безпека.* 2018. Вип. 2. С. 158-167. DOI 10.33244/2617-5959.1(2).2018.158-167.
10. Пудрик Д. В. Поняття «митна безпека» в сучасній юридичні науці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція.* 2016. № 24. С.106-108.
11. Шевчук С. В. Аналіз теоретико-методологічних підходів визначення поняття «Митні інтереси». *Економічна наука.* 2018. №10. С. 42-48.
12. Дорожня карта приєднання України до спільної транзитної процедури ЄС/ЄАВТ. 26 с. Офіційний інформаційний ресурс ДФС України. URL: http://sfs.gov.ua/data/files/229681.pdf (дата звернення: 15.04.2020).
13. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2019/ (дата звернення 15.04.2020).
14. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на перше півріччя 2019 року. Офіційний інформаційний ресурс ДФС України: Плани та звіти роботи Державної фіскальної служби України. URL: http://sfs.gov.ua/data/files/247196.pdf (дата звернення: 15.04.2020).
15. Параниця Н. В., Буднік І. О. Аналіз структури та динаміки зовнішньоторговельних товаропотоків України. *Економіка та держава.* 2020. № 4 С. 206-209.
16. Звіт Уряду 2018. 218 с. URL: https://www.kmu.gov.ua (дата звернення: 15.04.2020).
17. Режим спільного транзиту. Вісник. Офіційно про податки (13.09.2019). URL: http://www.visnuk.com.ua/ru/news/100014151-rezhim-spilnogo-tranzitu-vru-priynyala-zakon (дата звернення: 15.04.2020).
18. Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи : Закон України від 12.09.2019 № 78-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/78-IX (дата звернення: 15.04.2020).

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2012). The Law of Ukraine "Mytnyi kodeks of Ukraine" stanom na 02 kvit. 2020. Retrieved from http://zakon2.rada. gov.ua/laws/show/4495-17 [in Ukrainian].
2. Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoji ukrajinsjkoji movy / uklad. i gholov. red. V. T. Busel. K.; Irpinj: VTF «Perun», 2003. 1440 s. [in Ukrainian].
3. Ighonin, R. V. & Viktorchuk, M. V. (2018). Sutnistj i oznaky administratyvno-pravovogho reghuljuvannja v administratyvnomu pravi Ukrajiny. *Visnyk Kharkivsjkogho nacionaljnogho universytetu vnutrishnikh sprav*, 4, 68-75. doi: https://doi.org/10.32631/v.2018.4.07 [in Ukrainian].
4. Pashka, P. V. & Berezhnjuka, I. Gh. (2013). Mytna polityka ta mytna bezpeka Ukrajiny [Mytna sprava v Ukrajini]. Retrieved from file:///C:/Users/Home/Downloads/Mytna_polityka.pdf [in Ukrainian].
5. Novosad, I. V. (2014). Rolj mytnoji bezpeky v zakhysti nacionaljnykh interesiv derzhavy. *Naukovyj visnyk Skhidnojevropejsjkogho nacionaljnogho universytetu imeni Lesi Ukrajinky,* 14, 20-25 [in Ukrainian].
6. Boreiko, N. M. (2020). Protydiya porushennyam u mytniy sferi: svitovyy dosvid ta praktyka Ukrayiny. *Zbirnyk materialiv V naukovo-praktychnoho internet-seminaru* [Counteraction to violations in the customs sphere: world experience and practice of Ukraine], Naukovo-praktychnoho internet-seminaru, [Fiscal policy in the conditions of macroeconomic stabilization]. Irpin: University, 145-147 [in Ukrainian].
7. Zvit Derzhavnoji fiskaljnoji sluzhby Ukrajiny za 2018 rik. (2018) / Derzhavna fiskaljna sluzhba Ukrajiny. 112. Retrieved from http://sfs.gov.ua [in Ukrainian].
8. Drobyazko S., Potyshniak O., Radionova N., Paranytsia S. & Nehoda Y. (2019). Security of organizational changes via operational integration: ensuring methodology. *Journal Of Security And Sustainability*, 91-105.
9. Pryjmachenko, D. V. (2018). Realizacija koncepciji m'jakogho prava u procesi adaptaciji mytnogho zakonodavstva Ukrajiny do zakonodavstva JeS. *Mytna bezpeka*, 2, 158-167. doi 10.33244/2617-5959.1(2).2018.158-167 [in Ukrainian].
10. Pudryk, D. V. (2016). Ponjattja «mytna bezpeka» v suchasnij jurydychni nauci. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnogho ghumanitarnogho universytetu,* 24, 106-108 [in Ukrainian].
11. Shevchuk, S. V. (2018). Analiz teoretyko-metodologhichnykh pidkhodiv vyznachennja ponjattja «Mytni interesy». *Ekonomichna nauka,* 10, 42-48 [in Ukrainian].
12. Oficijnyj informacijnyj resurs DFS Ukrajiny. (2018). Action ROADMAP on Ukrane`s accession to EU/EFTA common transit procedure. Retrieved from: http://sfs.gov.ua/data/files/229681.pdf [in Ukrainian].
13. Ministerstvo of Finansiv of Ukraine (2020). Retrieved from https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/ [in Ukrainian].
14. Oficijnyj informacijnyj resurs DFS Ukrajiny: Plany ta zvity roboty Derzhavnoji fiskaljnoji sluzhby Ukrajiny (2019). Zvit pro vykonannja Planu roboty Derzhavnoji fiskaljnoji sluzhby Ukrajiny na pershe pivrichchja 2019 roku. Retrieved from http://sfs.gov.ua/data/files/247196.pdf [in Ukrainian].
15. Paranycja, N. V. & Budnik, I. O. (2020). Analiz struktury ta dynamiky zovnishnjotorghoveljnykh tovaropotokiv Ukrajiny. *Ekonomika ta derzhava*, 4, 206–209. doi: 10.32702/2306-6806.2020.4.206 [in Ukrainian].
16. Zvit Urjadu 2018 (2018). Retrieved from https://www.kmu.gov.ua [in Ukrainian].
17. Rezhym spiljnogho tranzytu (2019). Visnyk. Oficijno pro podatky. Retrieved from http://www.visnuk.com.ua/ru/news/100014151-rezhim-spilnogo-tranzitu-vru-priynyala-zakon [in Ukrainian].
18. Verkhovna Rada of Ukraine (2019). Pro rezhym spiljnogho tranzytu ta zaprovadzhennja nacionaljnoji elektronnoji tranzytnoji systemy (Decree No. 78-IX, September 12). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/78-IX [in Ukrainian].

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License